

Estere i hard nervekrig

– Med Moskvas absurde nye krav er et kompromiss i troppeforhandlingene utelukket, sier Estlands statsminister Mart Laar.

Aftenpostens korrespondent
ELISABETH HOLTE

Tallinn.
Etter at de russiske styrker forlot Litauen i slutten av august i fjor og de siste skal ut av Latvia innen 31. august i år, står siste slaget i den russisk-baltiske nervekrigen om de 2500 russiske offiserene i Estland. I morgen begynner den 19. forhandlingsrunden sør for Tallinn, med partene milevidt og bittert mot hverandre.

– Jeg er enig med endel ledere i de russiske miljøer her i Estland at den beste hjelp Moskva kan gi de russiske innbyggerne i landet, er å trekke ut resten av militærstyrkene snarest. Nærværet av de russiske styrkene skaper ikke bare motsetninger mellom Estland og Russland, men også innad i det estiske samfunn, sier statsminister Mart Laar i et intervju med Aftenposten på sitt kontor på Toompeahøyden i gamlebyen i Tallinn.

Han innrømmer at det administrativt og teknisk finnes adskillige problemer for den russiske befolkning i landet, men insisterer på at det skyldes pengemangel, og sier at 50 millioner dollar ville hjulpet langt på vei.

Esterne sa blankt nei etter at Moskva, da avtaleutkastet var klart, fremsatte det de mener er nye krav om 23 millioner dollar, som Estland hevder Moskva allerede har fått i den vestlige «potten» på 160 millioner dollar for hele Baltikum. De avviser også kravet om at alle russiske offiserer som ble pensjonert før 1. januar 1992, et halvår etter Estlands uavhengighet, automatisk skal få bli i Estland med pensjoner og andre garantier, og at tjeneste i Sovjet-hæren skal telle som arbeidsår når pensjonene skal beregnes.

Hardt press

Men etter at Latvias president Guntis Ulmanis og

BLANKT NEI: Statsminister Mart Laar avviser ethvert kompromiss med russerne. Foto: ETA

Russlands president Boris Jeltsin lørdag undertegnet den omstridte latvisk-russiske troppeavtalen, blir presset på Estland massivt i morgen. I og med at Latvia, presset også av vestlige venner, gikk med på at alle pensjonerte russiske militære uansett alder og kampdyktighet skal få evig oppholdstillatelse, kommer russerne til å kjøre hardt på at esterne skal gi det samme.

Penger og offiserer

Det var på forrige forhandlingsmøte russerne kom med kravet om de 23 millioner dollar og de pensjonerte offiserene. Estland avviser naturlig nok at år i Sovjet-hæren, som de ser som en okkupasjonshær, skal telle som arbeidsår for pensjoner esterne skal betale, men kan gå med på behandling av oppholdstillatelse på individuell basis.

I mellomtiden befinner det seg i Estland 2500 russiske offiserer som «flyter fritt» etter at deres avdelinger er blitt trukket tilbake. Og de

ter Raul Mälk i utenriksdepartementet.

Selv om det formelt sett ikke er noen kobling mellom tilbaketrekningen av de russiske militære og situasjonen for den russiske befolkning i Estland, sees de to saker klart i sammenheng.

KSSE-bekymring

I representasjonen til Konferansen for sikkerhet og samarbeide i Europa (KSSE) i Tallinn er delegasjonens finske leder Timo Lahelma meget bekymret over utviklingen.

– Jeg vet ikke hvor mange ganger jeg har advart de estiske myndigheter mot å isolere de estiske russerne og la være å gi dem rettigheter, sier han. Lahelma legger ikke skjul på at han etter hvert er blitt temmelig opprørt.

– Resultatet av linjen de fører, er at de holder på å skape en femtekolonne i landet av russerne som i utgangspunktet ofte vil la seg integrere i det estiske samfunn, men provoseres av måten de behandles på, sier han. I stedet burde de estiske myndigheters linje være å prøve å vinne lojaliteten til de russerne som ønsker å bli i landet og la seg integrere. Lahelma legger likevel ikke skjul på at flere tusen av russerne i landet er meget estisk-fiendtlige og ikke har akseptert at det stor-russiske rikets dager er forbi. Men ved å provosere russerne som ofte har bodd i Estland i generasjoner, skyver Estland dem i armene på hardlinjede russiske krefter i landet, sier han.

Dette er første artikkel i en serie om Estland. Neste artikkel: Født i Estland, men blir de kastet ut til Russland?

estiske myndigheter er bekymret for hva slags politisk aktivitet de driver og hvilke kontakter de har med det hardlinjede Russisk samfunn ledet av tidligere oberst Kotenkov i marinestyrkene.

Slik esterne ser det foran morgendagens forhandlingsrunde, vil Moskva ventelig stå mindre hardt på de 23 millionene dollar enn på offiserene.

– Men jeg ser lite rom for kompromiss, sier viseminis-

DISSE BOR I ESTLAND:

- Totalbefolkning: 1,6 mill., derav 65% estere og 35% «andre».
- Innbyggere i Tallinn: 490 000.
- Estlands-russerne i Tallinn: Vel 200 000.
- Russiske føderasjons statsborgere i Estland: 40 000.
- Gjenværende i russiske styrker: 2500 mann.
- Pensjonerte russiske offiserer i Estland: 10 500 (av dem 4-5000 i stridsdyktig alder og flere hundre fallskjermssoldater og militær etterretning).
- Pensjonerte KGB-offiserer i Estland: Ca. 1000.
- Antall mann i Estlands forsvar: Ca. 1000.